

Osallisuus ja tarinat kehitysyhteistyön arvioinnissa

Laura Lager

5/6/2013

Miksi arvioidaan?

- Tili- ja vastuuvollisuus ↔ oppiminen ja toiminnan kehittäminen
 - Rahoittajaan kohdistuvan tili- ja vastuuvollisuuden korostuminen → haittapuolet
 - Entä tilivelvollisuus hyödynsaajille?
- Oppimiseen keskittyvät lähestymistavat ja menetelmät esim. Outcome Mapping, arvostava lähestymistapa (apreciative inquiry), Most Significant Change

Arvioinnin haasteita

- Syy ja seuraussuhteiden osoittaminen
- Sen mittaaminen mitä ei tapahtunut
- Matkan varrella kehittyneistä tavoitteista raportointi
- Jatkuvan onnistuneen toimintatavan oikeuttaminen ja näkyväksi tekeminen
- Arvioinnin oikea-aikaisuus, milloin kannattaa arvioida?
- Rohkaiseminen jatkuvaan oppimiseen
- Arvokysymykset:
 - Minkälainen ja kenen tieto on arvokasta? Minkälaisin menetelmin saadaan oikeaa tietoa? Kenen kysymyksiä ja arvioita tutkaillaan?
 - Onko pysyvää, objektiivista totuutta mahdollista saavuttaa? Onko se arvioinnissa keskeinen tavoite?

Osallistaminen ja osallisuus - asennetta!

Osallistaminen on osallistumisen mahdollistamista, tavoitteena on tasaveroinen osallistuminen, osallisuus ja omistajuus

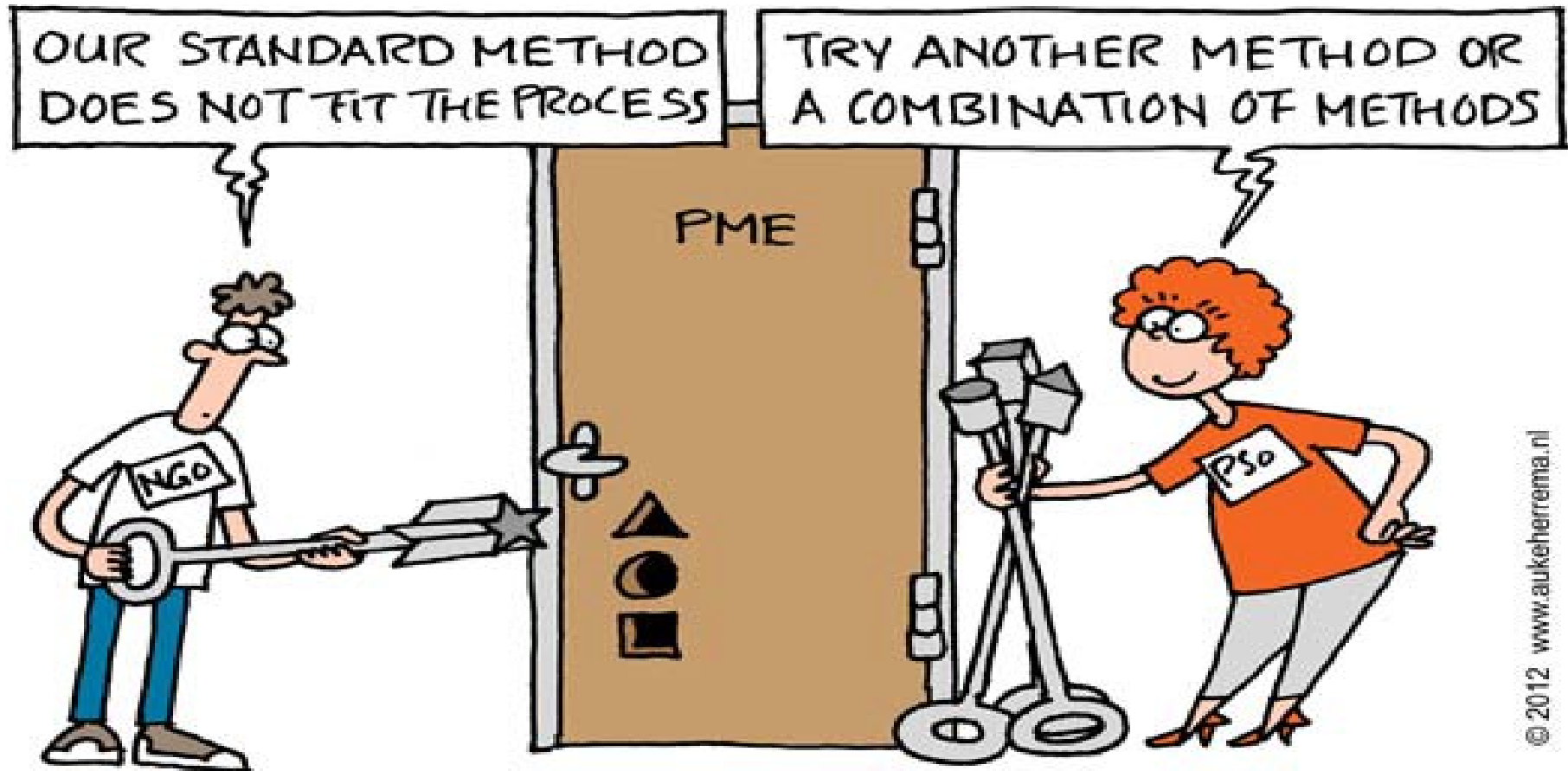
- Osallistavista menetelmistä on usein poimittu kikkakolmosia, ei syvempää filosofiaa ja asennetta
- Osallistamisessa asenne ja arvostaminen on keskeistä
→ back to the basics: Time to listen!
- Ihmiset rakentavat omaa hyvinvointiaan: Hankkeilla ihmisiin voidaan vaikuttaa, mutta heitä ei voida kontrolloida tai pakottaa muuttamaan tapojaan

Lähestymistapoja, menetelmiä ja työkaluja

- Kepan kokemuksia:
- On koettu, että kehitysyhteistyössä valtavirtaa oleva looginen suunnittelumalli LFA (vrt. Suunta-työkalu) paketoit monimutkaista todellisuutta liian yksinkertaisiin syy- ja seuraussuhteisiin, ei tarjoa riittävästi välineitä muutosprosessien ymmärtämiseen ja oppimiseen yms.
- Kepan koulutuksissa on esitelty muita lähestymistapoja ja menetelmiä ”vaihtoehtoina”
- Todettu, ettei mikään menetelmä sinällään ratkaise osallistamisen, oppimisen ja arvioinnin haasteita. Lisäksi menetelmät voidaan kokea pelottaviksi, tärkeämmäksi tulee menetelmän suorittaminen eikä aito oppiminen ja toiminnan kehittäminen
- Menetelmien ja arviointisysteemien raskaus: haasteena löytää ratkaisuja, jotka toimisivat hanketyöntekijöiden ja hyödynsaajien arjessa, ettei kerättäisi turhaa tietoa vain keräämisen vuoksi
- yhdistellään eri lähestymistavoista palasia
- pyritään yksinkertaistamaan ja soveltamaan
- Kehitellään yhdessä järjestöjen (ja tutkijoiden) kanssa sovelluksia

PME IS NOT ABOUT METHODS, IT'S AN APPROACH

Kuva: PSO 2012. Dealing with complexity through “actor-focused” Planning, Monitoring & Evaluation (PME)

Tarinat

Meneillään oppimispilotti tarinoiden käytöstä kehitysyhteistyön seurannassa Solidaarisuuden kanssa

- Seuranta- ja arviointiaineiston elävöittäminen ja kuvaaminen
- Numerotiedon täydentäminen erityisesti koskemattomuuteen ja naisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyen
- Ei valmista lähestymistapaa, vaan etsitään Solidaarisuuden hankekumppaneilla jo käytössä olevia tapoja ja kehitetään niiden perusteella kevyt opas / tarinapäiväkirja.
- Mitä ratkaistava:
 - tarinoiden keruu: kuka, miten, luottamus (esim. pelot)
 - tarinoiden valinta
 - tarinoiden kirjaaminen / kuvaaminen
 - Tarinoiden analysointi
 - Tarinoiden käyttäminen
 - Tarinoiden tallentaminen

Pohdittavaa

- Kenen ehdoilla onnistuminen määritellään?
- Arvioinnin lähestymistapojen ja menetelmien yhteys siihen mitä halutaan saada aikaan?
Esim. voimaantuminen
- Kenelle meillä on tili- ja vastuuvollisuus?
- Arvioitsijan arvoperustan tunnistaminen?